

Επέτειος Οκτωβριανών του 1931

Η Οκτωβριανή εξέγερση του 1931 εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο προάγγελος του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59.

Το 1878 οι Οθωμανοί παραχωρούν την Κύπρο -σαν προϊόν συναλλαγής- στους Βρετανούς. Κατά την πρώτη φάση (1878-1924) η Κύπρος βρισκόταν σε ένα ιδιόμορφο καθεστώς. Την κυβερνούσαν Άγγλοι πληρώνοντας φόρο υποτελείας στην Τουρκία για την κατοχή του νησιού. Μετά την κήρυξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου (1914) η Αγγλία προσάρτησε την Κύπρο. Με τη συνθήκη της Λωζάνης το 1923 η Τουρκία παραιτείται από τα δικαιώματά της στην Κύπρο και στη συνέχεια η Αγγλία ανακήρυξε το νησί αποικία του στέμματος.

Απογοητευμένοι οι Κύπριοι από την πλήρη άρνηση της Αγγλίας να συζητήσει το αίτημα για ένωση με την Ελλάδα, και πιεσμένοι από τη δύσκολη οικονομική κατάσταση εξεγέρθηκαν κατά της αποικιακής κυβέρνησης. Αφορμή ήταν η δικτατορική επιβολή από την κυβέρνηση νέας φορολογίας, παρά την καταψήφισή της από την πλειοψηφία του Νομοθετικού Συμβουλίου.

Οι Ελληνοκύπριοι βουλευτές με επικεφαλής τον μητροπολίτη Κιτίου Νικοδήμου Μυλωνά παραιτήθηκαν και κάλεσαν σε ανυπακοή προς τους κατακτητές. Στις 21 Οκτωβρίου το 1931 στη Λευκωσία, όπου πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη συγκέντρωση, οι διαδηλωτές λιθοβόλησαν και έκαψαν το Κυβερνείο, οπότε η αστυνομία πυροβόλησε κατά του πλήθους, σκοτώνοντας έναν και τραυματίζοντας έξι διαδηλωτές. Σε παρόμοιες εκδηλώσεις που οργανώθηκαν στις άλλες πόλεις σκοτώθηκαν άλλοι 14 και τραυματίστηκαν πολλοί. Ακολούθησαν συλλήψεις, φυλακίσεις και απελάσεις. Μεγάλο ποσό χρημάτων εισπράχτηκε ως πρόστιμο από την αγγλική κυβέρνηση για τις υλικές ζημιές που προκλήθηκαν από τους διαδηλωτές.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, οι Άγγλοι επέβαλαν στην Κύπρο δικτατορία. Ακολούθησε μια εποχή στυγνής δικτατορίας, ενώ η ανελεύθερη πολιτική εκδηλώθηκε κυρίως στην εκπαίδευση. Απαγορεύτηκαν οι εθνικοί εορτασμοί, η χρήση των εθνικών συμβόλων, όπως ο Ελληνικός εθνικός ύμνος. Περιορίστηκε επίσης η διδασκαλία του μαθήματος της Ελληνικής ιστορίας.

Στις πολλές ιστορίες εκείνων των ημερών αξίζει να ειπωθεί η παρακάτω απλή ιστορία: Την επομένη της πυρπόλησης του Κυβερνείου, ένας ξανθός νέος, τελειόφοιτος του Παγκυπρίου Γυμνασίου, κτυπούσε την πόρτα του Προξενείου. Όταν παρουσιάστηκε στον Πρόξενο, του είπε ταπεινά, προσφέροντάς του ένα κόκκινο τριαντάφυλλο: «Εξοχώτατε, πριν λίγο καιρό σε μια συνομιλία μας, μου είπατε ότι με τα λόγια μόνο δεν ελευθερώνονται οι λαοί. Άκουσα τη συμβουλή σας. Αυτό το τριαντάφυλλο το έκοψα χτες από τον κήπο του Κυβερνείου, λίγο πριν το πυρπολήσουμε». Κι ο μαθητής έφυγε αμέσως, ίσως γιατί είδε δάκρυα στα μάτια του Έλληνα Πρόξενου.